

Волинський національний університет
імені Лесі Українки

FINE ART AND CULTURE STUDIES

Випуск 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Москвич Ольга Дмитрівна, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бермес Ірина Лаврентіївна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна;

Велікоња Мітя (Velikonja Mitja), доктор культурології, професор, професор кафедри культурології, Люблянський університет, Словенія;

Виткалов Володимир Григорович, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музезнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна;

Гуцул Іван Андрійович, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Україна;

Душний Андрій Іванович, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна;

Заєць Віталій Миколайович, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри баяна та акордеона, Національна музична академія України імені Чайковського, Україна;

Кисляк Богдан Миколайович, доктор наук з галузі науки мистецтвознавство, доцент, професор кафедри музичного мистецтва, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Україна;

Мартинів Любомир Ігорович, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва; заступник декана з наукової та виховної роботи факультету початкової освіти та мистецтва, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна;

Моджесвський Аркадіш (Modrzejewski Arkadiusz), доктор хабілітований, професор, директор Інституту політології, Гданський університет, Польща;

Панфілова Олександра Георгіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Письменна Оксана Богданівна, кандидат мистецтвознавства, професор, професор кафедри теорії музики, Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, Україна;

Прокопович Тетяна Анатоліївна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Салдан Світлана Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва, Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна;

Столярчук Наталія Миколаївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Сюта Богдан Омелянович, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри теорії музики, Національна музична академія України імені П.І. Чайковського, Україна;

Тарасюк Іван Іванович, кандидат архітектури, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна;

Урсу Наталія Олексіївна, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Україна;

Шкільна Ольга Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна;

Шостак Віктор Михайлович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна.

Журнал ухвалено до друку Вченою радою

Волинського національного університету імені Лесі Українки

26 лютого 2026 р., протокол № 2

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Волинський національний університет імені Лесі Українки
(просп. Волі, буд. 13, м. Луцьк Волинської обл., 43025, post@vnu.edu.ua, тел. (0332) 720123).

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення № 1834 від 21.12.2023 року. Ідентифікатор медіа: R30-02337

Мови видання: українська, англійська, німецька, польська, іспанська, французька, болгарська.

«Fine Art and Culture Studies» включено до Переліку наукових фахових видань України
категорії Б у галузі культури і мистецтва зі спеціальностей:

B5 Музичне мистецтво

відповідно до Наказу МОН України від 30 листопада 2021 року № 1290 (додаток 3)

B3 Декоративне мистецтво та ремесла, B4 Образотворче мистецтво та реставрація
відповідно до Наказу МОН України від 27 квітня 2023 року № 491 (додаток 3)

B12 Культурологія та музезнавство

відповідно до Наказу МОН України від 20 червня 2023 року № 768 (додаток 3)

Офіційний сайт видання: www.journals.vnu.volyn.ua/index.php/art

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com
від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2786-5428 (Print)

ISSN 2786-5436 (Online)

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2026

ЗМІСТ

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Світлана Анфілова, Анастасія ШНИРЬОВА, Юрій ДЯЧЕНКО ВСЕУКРАЇНСЬКА ПРЕМ'ЄРА «ГОРДОГО БРАНЦЯ» ДЖ. Б. ПЕРГОЛЕЗІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ТВОРЧИЙ ПОШУК.....	3
Наталія БОВСУНІВСЬКА МИСТЕЦЬКИЙ ПОБУТ МАГНАТСЬКИХ МАЄТКІВ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ У XVI–XVIII СТ.....	13
Діана БУЙНОВСЬКА «САРАБАНДА І ТОКАТА G-MOLL» НІНО РОТИ: АВТОРСЬКА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ У БАНДУРНЬОМУ МИСТЕЦТВІ.....	25
Юньпен ВАНЬ ПОЕТИКА ЕКЗОТИЧНОГО ЯК СКЛАДОВА ДРАМАТУРГІЇ «ГАЛАНТНИХ ІНДІЙ» Ж.-Ф. РАМО.....	31
Людмила ГАВРИЛЕНКО СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА РЕПЕРТУАРНА ПОЛІТИКА У ВИКЛАДАННІ ЗАГАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МУЗИЧНИХ ЗАКЛАДІВ.....	38
Сергій ГОНЧАРУК ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ГІТАРНОЇ ШКОЛИ КІНЦЯ XVIII ПОЧАТКУ XIX СТ.....	47
Тетяна ГОРДЄЄВА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ В АКАДЕМІЧНОМУ СПІВІ: СИНТЕЗ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК	54
Тетяна ДОРОШ, Олена ТУРУКІНА, Людмила СНЕДКОВА НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	60
Яна КИРИЛЕНКО, Анастасія ГУЗЬ, Анастасія ТРОЩИНСЬКА ГОЛОС ЯК МОЛИТВА: ДУХОВНИЙ ВИМІР ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА НІНИ МАТВІЄНКО.....	66
Станіслав КОВАЛЕВСЬКИЙ ОСОБЛИВОСТІ ВТІЛЕННЯ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВОГО СИНТЕЗУ В ОПЕРІ Ж. ОФФЕНБАХА «КАЗКИ ГОФМАНА».....	73
Іван ЛОГВІН СОНАТИНА C-DUR P. ГАНА: СТИЛЬ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ.....	80
Оксана МИХАЙЛЮЧЕНКО, Ксенія БЕЗВЕРХА, Леонід КОСМІН СЦЕНІЧНА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ АКТОРА.....	87
Уляна Молчко ФОРТЕПІАННИЙ ЦИКЛ «КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ» МАРТИ БАРАБАШ: ВИКОНАВСЬКО-ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	93
Світлана ОДАЙНИК МЕТОДИКА СПІЛЬНОЇ РОБОТИ ВОКАЛІСТА І КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО КОНКУРСУ	100
Тетяна ОЛІЙНИК, Ірина ЛЕВИЦЬКА ФОРТЕПІАННА ПІДГОТОВКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	106
Іванна ПІДГАЄЦЬКА, Людмила МАЦІЄВСЬКА, Владислав ПОЛІЩУК ВОКАЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТОРСЬКОГО ПЕРЕВТІЛЕННЯ У МУЗИЧНО-СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ	113
Наталія ГОРЕЦЬКА, Юрій ПОПОВ ТВОРИ Й. С. БАХА У ФОРТЕПІАННИХ ТРАНСКРИПЦІЯХ В. КЕМПФА (СПІЦІАНА З ФЛЕЙТОВОЇ СОНАТИ № 2/BWV 1031).....	119
Марина СМОРОДСЬКА, Віталій СМОРОДСЬКИЙ, Оксана ЦУРАНОВА ФОРТЕПІАННА ПАРТІЯ В КАМЕРНО-ВОКАЛЬНІЙ МУЗИЦІ ЯК ФАКТОР ХУДОЖНЬОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ.....	128

УДК 784.071.2Матвієнко:39(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2026-1-9>**Яна КИРИЛЕНКО**

кандидат мистецтвознавства, доцент, заступник декана з наукової та міжнародної діяльності, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0001-9823-3897**Анастасія ГУЗЬ**

викладач кафедри академічного та естрадного вокалу факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0001-5774-7605**Анастасія ТРОЩИНСЬКА**

здобувач кафедри академічного та естрадного вокалу факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0009-0005-6357-5498

Бібліографічний опис статті: Кириленко, Я., Гузь, А., Трощинська А., (2026). Голос як молитва: духовний вимір вокального мистецтва Ніни Матвієнко. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 66–72, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2026-1-9>

ГОЛОС ЯК МОЛИТВА: ДУХОВНИЙ ВИМІР ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА НІНИ МАТВІЄНКО

Вокальне мистецтво Ніни Матвієнко посідає особливе місце в українській культурі другої половини ХХ – початку ХХІ ст., оскільки виходить за межі суто виконавської інтерпретації народнопісенного матеріалу й постає духовним художнім явищем, у якому органічно поєднуються фольклорна традиція, сакральне світо-відчуття та національна пам'ять. **Метою роботи** є осмислення вокального мистецтва Ніни Матвієнко крізь призму духовності з розкриттям «голосу-молитви» як особливої форми художнього вираження. **Методологія** спирається на музикознавчий, культурологічний, герменевтичний та інтонаційно-аналітичний підходи, що дозволяють осмислити голос як носій духовно-символічних смислів. У статті проаналізовано голос Ніни Матвієнко як молитовно-образний феномен, інтерпретовано образ України у її піснях як національно-екзистенційний і духовно-символічний конструкт. Обґрунтовано авторські аналітичні поняття – молитовна інтонаційність, звукова аскеза, екзистенційний спів, міфопоетичне мислення у вокалі – як ключі до розуміння специфіки виконавського мислення співачки. Запропоновано підхід, за яким звуко-інтонаційна аскеза (тиша, стриманість, відмова від віртуозної демонстративності) розглядається як смислотворчий чинник, співмірний зі словом і мелодією. **Наукова новизна.** Уперше здійснено порівняльний вокально-виконавський аналіз пісень різної тематичної спрямованості (материнсько-родової, національно-екзистенційної, духовно-молитовної, архетипно-образної), що дозволяє простежити єдиний художній принцип – єдність слова, музики й молитви – як системоутворювальну основу творчості співачки. Її мистецтво вирізняється внутрішньою зосередженістю, звуко-інтонаційною стриманістю та відсутністю зовнішньої експресії; голос постає формою молитовного звернення до слухача, національної пам'яті та духовного виміру буття. **Висновки.** У цьому контексті актуалізовано потребу осмислення її вокальної творчості крізь призму сакралізації фольклору та символічної образності, що розширює традиційні музикознавчі підходи до аналізу творчості Ніни Матвієнко.

Ключові слова: вокальне мистецтво, виконавство, фольклор, сакралізація, духовний вимір, міфопоетичне мислення, молитовна інтонаційність, звукова аскеза, образ України.

Yana KYRYLENKO

PhD in Arts, Associate Professor, Deputy Dean for Research and International Activities, Associate Professor at the Department of Academic and Pop Vocal, Faculty of Musical Art and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0001-9823-3897

Anastasiia HUZ

Lecturer, Department of Academic and Pop Vocal, Faculty of Musical Art and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0001-5774-7605

Anastasia TROSHCHYNSKA

Student, Department of Academic and Pop Vocal, Faculty of Musical Art and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0009-0005-6357-5498

To cite this article: Kyrylenko, Ya., Huz, A., Troshchynska, A. (2026) Holos yak molytva: dukhovnyi vymir vokalnogo mystetstva Niny Matviienko [Voice as Prayer: The Spiritual Dimension of Nina Matviienko's Vocal Art]. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 66–72, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2026-1-9>

VOICE AS PRAYER: THE SPIRITUAL DIMENSION OF NINA MATVIENKO'S VOCAL ART

The vocal art of Nina Matviienko occupies a special place in Ukrainian culture of the second half of the twentieth and the early twenty-first centuries, as it transcends the purely performative interpretation of folk song material and emerges as a spiritual artistic phenomenon in which folklore tradition, sacral worldview, and national memory are organically intertwined. The aim of the study is to interpret Nina Matviienko's vocal art through the prism of spirituality, revealing the concept of the "voice-as-prayer" as a specific form of artistic expression. The methodology is based on musicological, cultural, hermeneutic, and intonational-analytical approaches, which make it possible to interpret the voice as a carrier of spiritual and symbolic meanings. The article analyzes Nina Matviienko's voice as a prayerful and image-based artistic phenomenon and interprets the image of Ukraine in her songs as a national-existential and spiritual-symbolic construct. The study substantiates the author's analytical definitions – prayerful intonationality, sound asceticism, existential singing, and mythopoetic thinking in vocal art – as key concepts for understanding the specificity of her performing thinking. The article proposes an analytical approach in which sound-intonational asceticism (silence, restraint, and the rejection of virtuosic demonstrativeness) is considered a meaning-forming factor comparable to the word and melody. For the first time, a comparative vocal-performance analysis of songs of different thematic orientations (maternal-genealogical, national-existential, spiritual-prayerful, and archetypal-imagery-based) is carried out, which makes it possible to trace a unified artistic principle – the unity of word, music, and prayer – as a system-forming foundation of the singer's artistic work. Her art is characterized by inner concentration, intonational restraint, and the absence of external expressiveness; the voice functions as a form of prayerful address to the listener, national memory, and the spiritual dimension of being. In this context, the need to interpret her vocal art through the prism of folklore sacralization and symbolic imagery is highlighted, which expands traditional musicological approaches to the analysis of Nina Matviienko's artistic legacy.

Key words: vocal art, performance practice, folklore, sacralization of folklore, spiritual dimension, mythopoetic thinking, prayerful intonationality, sound asceticism, image of Ukraine.

Актуальність проблеми. Актуальність дослідження визначається сучасними тенденціями переосмислення національно-культурної спадщини та посиленням інтересу до духовних основ вокального мистецтва. В умовах культурних і суспільних перетворень особливого значення набуває аналіз феноменів, які формують національну ідентичність не декларативно, а через художній досвід.

Творчість Ніни Матвієнко, попри її виняткову роль у формуванні українського вокального мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ ст., у публікаціях переважно аналізується в межах фольклорної традиції або естрадного виконавства. Водночас духовно-молитовний вимір її співу, пов'язаний із сакралізацією слова, звуковою аскезою та особливим типом інтонаційного висловлювання, залишається недостатньо систематизованим.

Розгляд голосу Ніни Матвієнко як форми духовного вислову та носія культурної пам'яті дозволяє актуалізувати нові аналітичні підходи до трактування народнопісенного матеріалу в контексті сучасного музичного мистецтва, а також розкрити глибинні зв'язки між словом, музикою і молитвою як цілісним художнім явищем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне підґрунтя дослідження становлять праці, присвячені осмисленню фольклору та духовних засад українського вокального мистецтва. Зокрема, В. Матюшенко-Матвійчук вивчає українську вокальну школу як явище, сформоване на основі народнопоетичної традиції, духовної енергії голосу та особливої вокально-інтонаційної культури (Матюшенко-Матвійчук, 2022). С. Леонтієва аналізує вокальне мистецтво в контексті архетипної структури української культури, наголошуючи на єдності слова й звуку як носіїв сакрального смислу, що є важливим для розуміння феномена «голосу-молитви» у творчості Ніни Матвієнко (Леонтієва, 2020). О. Зосім розглядає фольклор як джерело формування професійної музики, окреслює основні форми його взаємодії з академічним і неакадемічним мистецтвом (Зосім, 2025). Л. Мацієвська, І. Підгаєцька, Є. Стецюк підкреслюють, що народно-пісенна традиція постає глибинним культурним кодом української нації, який зберігає історичну пам'ять, підтримує духовну єдність поколінь і відіграє визначальну роль у формуванні національної ідентичності (Мацієвська, Підгаєцька, Стецюк, 2025).

Водночас безпосередньо творчість Ніни Матвієнко досліджена обмежено. Серед поодиноких праць варто відзначити розвідки У. Конвалюк, С. Лісецького, Ю. Прядко, які окреслюють окремі аспекти її виконавського стилю. У дисертаційному дослідженні У. Конвалюк розглядає Ніну Матвієнко як знакову постать, яка формує національну ідентичність через індивідуальний підхід до інтерпретації пісень (Конвалюк, 2020). С. Лісецький у статті робить акцент на стилістичних особливостях вокальної манери співачки та її ролі в еволюції українського естрадного виконавства (Лісецький, 2010). Ю. Прядко окреслює світоглядні орієнтири Ніни Матвієнко, спираючись на народно-філософські традиції єдності людини з природою. Авторка аналізує зовнішні та внутрішні чинники формування такого світосприйняття

у співачки й простежує його прояви у художній творчості (Прядко, 2009).

Водночас у цих працях духовно-молитовний вимір співу Ніни Матвієнко, специфіка її інтонаційного мислення та трактування голосу як молитви залишаються фрагментарними або не є предметом окремого аналізу.

Метою дослідження є виявлення духовного виміру вокального мистецтва Ніни Матвієнко через аналіз молитовної інтонаційності, сакралізації фольклору та символічного образу України в її пісенному репертуарі. Наукову новизну становить концептуалізація вокально-виконавської творчості Ніни Матвієнко як особливої форми художньо-образного бачення, у якій голос постає сакральним інструментом трансляції колективного культурного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вокальне мистецтво Ніни Матвієнко вирізняється особливим типом інтонування, який можна означити як молитовну інтонаційність. Йдеться про спосіб звуковисловлювання, спрямований не на демонстрацію вокальної техніки, а на створення стану внутрішнього духовного зосередження. Такий тип інтонування споріднений із традиціями церковного співу та народних голосінь. Характерною рисою цього стилю є звукова аскеза – свідоме обмеження динамічних і тембрових контрастів задля досягнення образно-емоційного впливу. Музичний фольклор у творчості Ніни Матвієнко постає не як музейний матеріал, а як живе духовне джерело, в якому переосмислюється народнопісенний текст та надається звучанню молитовності.

Автентичність, багатство символічних значень і виконавська унікальність визначають значну частину творчого доробку Ніни Матвієнко. Її голос неодноразово ставав художнім носієм традиційних обрядових пісень, у яких фольклорний текст і музика набували глибшого символічного змісту. Фольклорна основа вокального мистецтва співачки є визначальним фактором формування її символічно-образної системи. Звертаючись до народнопісенного матеріалу, вона не відтворює його побутово, а трансформує в узагальнений художній образ, у якому поєднуються архетипи природи, жіночої долі та національної ментальності. Саме в цьому процесі відбувається сакралізація фольклору: народна пісня набуває позачасового духовного звучання у сценічному виконанні.

Показовим прикладом є українська народна пісня «Шуміла ліщина», що належить до весільного фольклору й типологічно тяжіє до жанру пісні-плачу. Образ дерева – ліщини – у традиційній символіці асоціюється з жіночою долею, тугою за втраченим життєвим етапом і переходом у новий стан буття. У виконанні Ніни Матвієнко цей образ виходить за межі пейзажної деталі й розкривається як символ внутрішнього стану ліричної героїні та її життєвого шляху. Характерним є й символічне ототожнення героїні з природою: шум ліщини інтонаційно співвідноситься з плачем дівчини, підкреслюючи ідею спільного переживання випробувань, що поглиблює міфопоетичний вимір твору.

Музична структура пісні ґрунтується на натуральному мінорі з використанням альтерованого IV ступеня, що надає звучанню внутрішньої напруги. Невеликий вокальний діапазон (у межах чистої квінти) та повторюваність мелодичного рисунка формують відчуття моноінтонаційності, яке, однак, не призводить до одноманітності завдяки варіативності тексту й поступовому динамічному розвитку. Інструментальне аранжування розширюється від мінімалістичного звучання сопілки до оркестрового розгортання, що символічно підкреслює драматургію внутрішнього переживання.

У цьому контексті важливого значення набувають виконавські засоби Ніни Матвієнко. Її вокальна партія позбавлена надмірної орнаментики; використання мелізмів є вкрай стриманим. Така звукова аскеза сприяє зосередженню уваги не на зовнішній ефектності, а на образно-смысловому сенсі. Розповідна інтонація, акцентування синкопованих ритмічних структур і м'яке винесення довготривалих нот на перший план створюють ефект прийняття неминучості долі. У такий спосіб вокальне інтонування підкреслює не сюжетність, а екзистенційний вимір твору – гірке, але смиренне прийняття життєвих випробувань.

Подібні принципи вокального мислення простежуються і в українській народній пісні «Не сходило вранці сонечко», де жалобний характер тексту посилюється інтонаціями плачу, майже повною відсутністю вібрато, рівною динамікою та протяжним фразуванням. Образ відсутнього сонця символізує втрату життєвого світла, а спів наближається до сакрального мовлення. Саме у виконавській

інтерпретації співачки виразно проявляється молитовна інтонаційність, за якої голос функціонує як форма внутрішньої сповіді.

В обох піснях Ніна Матвієнко вибудовує вокальне інтонування таким чином, щоб досягти максимального духовного зосередження. Її голос не лише передає емоційний стан героїні, а стає носієм колективного переживання, уособлюючи досвід жіночого роду, національної пам'яті та духовної традиції. Таким чином, фольклор у творчості співачки є системно організованою художньо-виконавською моделлю, у якій народнопісенна традиція набуває сучасного сценічного звучання без втрати своєї сакральної глибини.

Якщо в українських народних піснях сакральність проявляється через інтимне співпереживання людській долі, то в окремому пласті репертуару Ніни Матвієнко духовний вимір набуває національно-екзистенційного звучання. У таких творах голос співачки вже не лише промовляє від імені конкретної ліричної героїні, а функціонує як колективний голос народу – форма художнього осмислення історичного болю, пам'яті та відповідальності. У цьому контексті образ України виникає не як абстрактне поняття, а як персоніфікований духовний суб'єкт, до якого звертаються з болем, любов'ю і молитвою. Цей тип образності споріднений із традиціями народних плачів, дум і реквіємних співів, у яких земля, Батьківщина, мати-Україна ототожнюються з живою істотою, здатною страждати, мовчати і відповідати на звернення людини. У виконавській концепції Ніни Матвієнко такі пісні виходять за межі конкретно-історичного контексту й набувають звучання, що виходить за межі часу, перетворюючись на акт духовного свідчення.

Показовим у цьому контексті є презентація Ніною Матвієнко старовинного канту «Ах, Українонько, бідна годинонько тепер твоя», в якій образ Батьківщини – це жива істота, до якої звертаються з болем і співчуттям. Подібний тип персоніфікації України зустрічається також у таких піснях з репертуару співачки, як «Ой летіли дикі гуси», «Квітка душа», «Сік землі», «Колискова», де земля, дорога, мати або вода функціонують як носії національної пам'яті та моральних орієнтирів. Проте саме в «Ах, Українонько, бідна годинонько тепер твоя» цей образ набуває максимальної концентрації трагізму й духовної напруги.

Композиція не має зафіксованого авторства і сприймається як частина усної народної традиції, що ще більше підсилює ефект її надчасовості. У виконавській інтерпретації Ніни Матвієнко Україна – як мати, жінка, земля і доля одночасно. Артистка ніби наближає себе до цього образу, і голос у цьому випадку звучить як голос самої Батьківщини – голос страждання, материнського болю та історичної пам'яті. Сценічне втілення пісні загострює її сакральну-екзистенційний зміст. Візуальний образ поєднує елементи народної та середньовічної традиції, актуалізуючи асоціації з мандрівними лірниками – носіями духовного знання. Костюм Ніни Матвієнко, стилізований під архаїчний народно-історичний тип, виглядає як символічний код: рослинний орнамент, поєднання червоного й зеленого кольорів, очіпок і прикраси-обереги підкреслюють образ жінки-берегині, матері-України.

Сценічні образи музикантів виконані в стриманій етнічно-ренесансній стилістиці. Музичні інструменти, зокрема колісна ліра, формують відчуття спадкоємності традиції, а світлове й відеооформлення сцени, побудоване на контрасті темряви з червоно-чорними візуальними акцентами, символізує трагізм історичного досвіду, боротьбу та пролиту кров. У сукупності сценічні засоби не відволікають від вокалу, а навпаки – створюють простір сакральної зосередженості, у якому виконання сприймається як акт духовної молитви.

Таким чином, у виконанні Ніни Матвієнко «Ах, Українонько, бідна годинонько тепер твоя» трактується як вокально-драматургічний акт духовного свідчення, де голос співачки сприймається як інструмент колективної пам'яті, що поєднує інтонації плачу, голосіння й молитви. Особливе значення має опукло подане слово, яке розкриває емоційно-психологічну напругу всієї композиції. Використання контрастних вокальних прийомів – йодлю, активного вібрата, субтону, а також чергування широкого й камерного звучання – створює багатовимірний образ України як матері, що страждає разом зі своїм народом. На відміну від лірично-обрядових пісень, у яких домінує інтонаційна аскеза та внутрішня зосередженість, у даному творі співачка свідомо розширює динамічну й темброву палітру, підпорядковуючи її ідеї колективного болю та історичної

трагедії. Водночас навіть у кульмінаційних моментах не втрачає духовної стриманості: емоційна напруга не переростає в зовнішню експресію, а залишається більш зосередженою.

У порівнянні з народними піснями «Шуміла ліщина» та «Не сходило вранці сонечко», де голос Ніни Матвієнко передає інтимну жіночу долю або особисту трагедію, в «Ах, Українонько, бідна годинонько тепер твоя» індивідуальне «я» поступається місцем узагальненому «ми». Саме ця трансформація дозволяє трактувати виконання як художній образ України, втілений через голос однієї виконавиці. Слова самої Ніни Матвієнко: «Україна – вона ж мама, земля-мати» (Life. NV, 2023) знаходять у цьому творі безпосереднє звукове втілення. Голос співачки звучить як форма духовного єднання з Батьківщиною, що надає виконанню характеру молитовного звернення, у якому художнє, національне та сакральне зливаються в єдиний образ.

В українській пісенній культурі слово ніколи не існує ізольовано від образного змісту, а виступає його носієм; музика ж не ілюструє текст, а разом зі словом формує єдиний простір внутрішнього молитовного переживання. Саме ця єдність слова та звуку є визначальною рисою вокального мислення Ніни Матвієнко. Зразковим прикладом є українська народна пісня «Ой ти ж, моя мати», яка в інтерпретації співачки спрямована на духовне зосередження, а не на зовнішній ефект. За жанровою природою – це ліричний монолог-звернення, у якому діалог дитини з матір'ю набуває сакрального змісту, адже в міфопоетичній традиції образ матері постає як архетип джерела життя, роду, землі та захисту.

Виконавська інтерпретація Ніни Матвієнко ґрунтується на молитовній інтонаційності: голос не демонструє технічної віртуозності, а створює стан духовного занурення. Спів відзначається стриманістю, відсутністю виразного кульмінаційного розвитку, неквапним темпом і внутрішньо зосередженою динамікою. Вокальна лінія звучить як тиха розмова або сповідь, позбавлена надриву, але наповнена глибоким емоційним напруженням. Характерною виконавською рисою є акапельна звукова аскеза – свідоме стримування засобів вокальної виразності: мінімальна орнаментика, відсутність яскравого вібрата,

неширокий діапазон, природна мовна інтонація. Особливу роль відіграє звукова тиша, яка не розриває музичну тканину, а, навпаки, продовжує слово, поглиблює його смисл і створює простір внутрішнього слухання. Міфопоетичне мислення, притаманне виконавській манері Ніни Матвієнко, виявляється у здатності перетворювати конкретний образ

матері на універсальний символ – матері-берегині, матері-землі, джерела життя і духовного захисту. У такому звучанні пісня виходить за межі побутової лірики й набуває ознак внутрішньої молитви, у якій слово стає сповіддю, музика – як шлях до зосередження, а голос – як провідник між особистим і сакральним.

Таблиця 1

Назва пісні	Образно-смісловий центр	Тип молитовності	Вокально-виконавські особливості	Ключові поняття
«Ой ти ж, моя мати»	мати як сакральний архетип, джерело життя і захисту	інтимна молитва-сповідь	спів а cappella, мовно-інтонаційне звучання, стримана динаміка, без вираженої кульмінації	молитовна інтонаційність; звукова аскеза; екзистенційний спів
«Шуміла ліщина»	жіноча доля, пам'ять роду, колективне переживання	архетипна, обрядово-молитовна	моноінтонаційність, протяжне фразування, мінімалізм, поступовий динамічний розвиток	міфопоетичне мислення; фольклорна символіка
«Не сходило вранці сонечко»	втрата, страждання, досвід людського страждання	молитва-плач	повільний темп, затемнений тембр, внутрішня напруга, інтонації плачу	екзистенційний спів; інтонаційна аскеза
«Ах, Українонько...»	образ України як стражденної матері-Батьківщини	колективна молитва	контрастні вокальні прийоми, динамічно-темброва палітра, яскрава подача слова, емоційна напруга	національно-культурна ідентичність; національно-екзистенційний образ

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз дозволяє осмислити вокальне мистецтво Ніни Матвієнко крізь призму духовного виміру голосу-молитви й визначити ключові образно-сміслові принципи та виконавські характеристики, узагальнені в таблиці «Типологія молитовності».

Духовний вимір вокального мистецтва Ніни Матвієнко формується через поєднання

міфопоетичного мислення, звукової аскези та внутрішньо зосередженої інтонаційності, що перетворює індивідуальне переживання на колективно значущий образ. Осмислення голосу співачки як молитви підкреслює роль вокального мистецтва у збереженні національної духовної пам'яті. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розширенням аналізу українських духовно-виконавських моделей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зосим О. Л. Фольклор у музичному мистецтві: від сакральних жанрів до популярної музики. *Вісник НАКККіМ*. 2025. № 3. С. 231–237.
2. Конвалюк У. В. Персоналогічний дискурс вокального мистецтва української естради 70-х років ХХ – початку ХХІ століть : дис. ... д-р філософії : 26.00.01. Рівне. 2020. 320 с.
3. Леонтієва С. Л. Сучасне вокальне виконавство як збереження духовних цінностей української культури. *Мистецтвознавчі записки*. 2020. № 3 (38). С. 154–158.
4. Лісецький С. Й. Аналіз виконавської манери Ніни Матвієнко. *Мистецтвознавчі записки*. 2010. Вип. 18. С. 10–16.
5. Матюшенко-Матвійчук В. Особливості української вокальної музики в аспекті виконавства. *Fine Art and Culture Studies*. 2022. 4. С. 42–57.
6. Мацієвська Л. В., Підгасцька І. В., Стецюк Є. Д. Роль народної пісенної традиції у формуванні національної ідентичності. *European congress of scientific discovery* : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, Мадрид, Іспанія, 18–20.08.2025. С. 140–146.
7. Прядко Ю. М. Спорідненість з природою як складова світоглядної позиції Ніни Матвієнко. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2009. № 4. С. 92–97.
8. Лозинська С. Духовність як основа людського буття. *Часопис Київського університету права*. 2010. 2. С. 80–84.

